

Najvyšší súd

Slovenskej republiky

7 Cdo 61/2011

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **C.C.** , so sídlom v B., zastúpeného JUDr. Ing. Ľn Nn, advokátom v B., proti odporcom **1/ M. A .** bývajúcemu v H. **2/ E. A.**, bývajúcej v H. zastúpených JUDr. O. P., advokátkou v B., **o uloženie povinnosti strpieť uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa z výťažku predaja predmetu záložného práva**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 27 C 352/2007, o dovolaní odporcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. novembra 2010 sp. zn. 10 Co 204/2010, takto

r o z h o d o l:

Dovolanie **o d m i e t a.**

Navrhovateľovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Žilina rozsudkom zo 14. júla 2008 č. k. 27 C 352/2007 – 135 návrh, aby odporcovia 1/, 2/ boli povinní strpieť uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa predajom predmetu zálohu – nehnuteľností evidovaných Katastrálnym úradom v Ž., Správou katastraB., obecB. pre katastrálne územie H., na LV č. X. (pôvodne Z.) a to rodinný dom súpisné číslo X., na parcele č. X., parcela č. X. zastavané plochy a nádvoría vo výmere X. m2 a parcela č. X. záhrady vo výmere X. m2 formou dobrovoľnej dražby zamietol. Navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcom 1/, 2/ trovy konania 14 153, 50 Sk (469, 10 €) na účet ich právnej zástupkyne do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Dospel k záveru, že navrhovateľ

v konaní neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal registráciu Zmluvy o zriadení záložného práva k predmetným nehnuteľnostiam (uzavretej za účelom zabezpečenia pohľadávky z úveru poskytnutého odporcom na základe úverovej zmluvy z 13. 12. 1991) č. 292 z 29. 1. 1992 štátnym notárstvom , čo bolo zákonným predpokladom jej účinnosti a tým aj vzniku samotného záložného práva v prospech právneho predchodcu navrhovateľa (S.s. sa s účinnosťou od 1. 4. 1994 pretransformovala na akciovú spoločnosť , ktorá zmluvou o postúpení pohľadávky uzavretou 5. 9. 2002 postúpila pohľadávku z úverovej zmluvy na navrhovateľa) . Preto ani navrhovateľ nemohol vstúpiť do práv a povinností záložného veriteľa a voči odporcom sa domáhať uloženia navrhovanej povinnosti. Pre úplnosť uviedol, že aj v prípade registrácie zmluvy štátnym notárstvom , by nebolo možné návrhu vyhovieť (ani sčasti) z dôvodu odporcami dôvodne vznesenej námietky premlčania práva uplatneného navrhovateľom. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. .

Krajský súd v Žiline na odvolanie navrhovateľa uznesením zo 14. mája 2009 sp. zn. 10 Co 324/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Považoval právny záver prvostupňového súdu o nepreukázaní registrácie predmetnej Zmluvy o zriadení záložného práva štátnym notárstvom za predčasný, lebo v tomto smere nebolo vykonané potrebné dokazovanie.

Okresný súd Žilina (v poradí druhým) rozsudkom z 29. januára 2010 č. k. 27 C 352/2007 – 221 uložil odporcom 1/, 2/ povinnosť strpieť uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa predajom predmetu zálohu – nehnuteľností evidovaných Katastrálnym úradom v Ž., Správa katastraB., katastrálne územie H. na LV č. X. a to rodinný dom súp. číslo X. na parcele č. X. formou dobrovoľnej dražby. Návrh vo zvyšku zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Uviedol, že v konaní bolo nesporne preukázané, že S., mestská pobočka Ž. a odporcovia uzavreli 29. 1. 1992 Zmluvu o zriadení záložného práva , predmetom ktorej bolo zriadenie záložného práva k rodinnému domu č. X. , postavenému na parcele č. X., X. vo výmere X. m² , kat. územieB. – H. (LV č. X.) na zabezpečenie pohľadávky z úverovej zmluvy uzavretej 13. 12. 1991 registrované štátnym notárstvom (spis Štátneho notárstva Ž. R III 359/ 92). Konštatoval, že právny predchodca navrhovateľa nadobudol postavenie záložného veriteľa , a že do jeho práv na základe zmluvy o postúpení pohľadávky vstúpil navrhovateľ . Za nedôvodnú vyhodnotil námietku odporcov, že prevod záložného práva by bol v rozpore s ustanoveniami § 128 ods. 1, § 129 ods. 3 Hospodárskeho zákonníka (S. a. s. predmetné nehnuteľnosti v prospech navrhovateľa

nezakladala, len na neho postúpila pohľadávku zabezpečenú záložným právom). Záložný veriteľ má s účinnosťou od 1. 1. 2003 (došlo k zrušeniu niektorých ustanovení o záložnom práve v Obchodnom zákonníku a záložné právo k nehnuteľnostiam na zabezpečenie záväzkov z obchodnoprávných vzťahov sa spravuje ustanoveniami Občianskeho zákonníka , podľa § 879e ods. 1 ktorého ustanovenia sa aplikujú aj na právne vzťahy vzniknuté pred týmto dátumom) možnosť uspokojiť sa v rámci výkonu záložného práva o. i. predajom zálohu na dražbe podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách (s účinnosťou od 1. 1. 2003 zrušil zákon č. 174/1950 Zb. o dražbách mimo exekúcie). Navrhovateľ teda podľa súčasne platnej a účinnej právnej úpravy môže realizovať záložné právo predajom zálohu na dobrovoľnej dražbe (tento inštitút nahradil v čase uzavretia zmluvy existujúce verejné dražby). Za dôvodnú ale uznal námietku odporcov týkajúcu sa rozsahu záložného práva , lebo výkladom obsahu zmluvy (a návrhu na jej registráciu) možno dospieť k záveru, že záložné právo bolo zriadené len k domu súp. č. X. postavenému na parcele č. X. zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m² zapísanému v tom čase na LV č. X., kat. územie B. – H. a nie aj k pozemkom parcele č. X. zastavané plochy a nádvoria vo výmere X. m² a parcele č. X. záhrada vo výmere X. m². Pri posúdení dôvodnosti odporcami vznesenej námietky premlčania vychádzal zo skutočnosti, že namietali premlčanie výkonu záložného práva a nie samotnej pohľadávky podľa úverovej zmluvy a dospel k záveru o nepremlčaní záložného práva (keďže nedošlo k premlčaniu ani zabezpečenej pohľadávky). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p.

Krajský súd v Žiline (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudkom z 25. novembra 2010 sp. zn. 10 Co 204/2010 na odvolanie odporcov rozsudok okresného súdu v časti výroku, ktorým bola odporcom 1/, 2/ uložená povinnosť strpieť uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa predajom predmetu zálohu – nehnuteľností - evidovaných Katastrálnym úradom v Ž., Správa katastra B., katastrálne územie H. , na LV č. X., a to rodinný dom súp. č. X. na parcele č. X. formou dobrovoľnej dražby a vo výroku o trovách konania potvrdil . Vyslovil, že vo výroku, ktorým návrh vo zvyšku zamietol, zostáva nezmenený a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu. Uviedol, že okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a na odôvodnenie jeho rozhodnutia v súlade s § 157 ods. 2 O. s. p. v podrobnostiach poukázal. Po preskúmaní spisu mal tiež za preukázané, že na predmetných nehnuteľnostiach

(vo vlastníctve odporcov) viazne záložné právo navrhovateľa ako záložného veriteľa , na základe Zmluvy o zriadení záložného práva z 29. 1. 1992 , ktorej vklad bol povolený bývalým Štátnym notárstvom Ž. pod č. R III 359/92. Účelom zmluvy bolo zabezpečiť úver , ktorý bol poskytnutý odporcom úverovou zmluvou č. 78-000323-0z uzavretou 13. 12. 1991 (vo výške 900 000 Sk) a podľa ktorej mal byť splatený najneskôr do 12. 12. 1995 (so splátkami po 30 000 Sk mesačne a 3 % ročným úrokom s upozornením na možnosť zvýšenia úrokovej sadzby na 28 % ročne) . Vzťahy vzniknuté zo zmluvy (uzavretej za účinnosti nového Obchodného zákonníka) sa spravujú výlučne ustanoveniami Občianskeho a Obchodného zákonníka (nie ustanoveniami Hospodárskeho zákonníka) a na prevod záložného práva k nehnuteľnostiam nebol potrebný súhlas záložcu . Navrhovateľ dňom uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky (5. 9. 2002) vstúpil do práv a povinností pôvodného záložného veriteľa , ako správne posúdil súd prvého stupňa. S postúpenou pohľadávkou prešlo na neho aj príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené. Konštatoval, že súd prvého stupňa správne vyhodnotil aj obsah zmluvy v súvislosti s rozsahom záložného práva a dôvodnosť odporcami vnesenej námietky premlčania výkonu záložného práva.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu (ako aj rozsudku súdu prvého stupňa) podali dovolanie odporcovia. Navrhli rozsudky oboch súdov nižšieho stupňa zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnili ustanovením § 241 ods. 2 písm. a / O. s. p. v spojení s § 237 písm. b/ O. s. p. Tento dôvod spočíva v nespôsobilosti navrhovateľa byť účastníkom konania v dôsledku chýbajúcej aktívnej vecnej legitímácie . To považovali za taký nedostatok podmienky konania , ktorý nemožno odstrániť a pre ktorý mal byť návrh zamietnutý. Podľa ich názoru v konaní nebolo preukázané právne nástupníctvo zo Slovenskej štátnej sporiteľne , na Slovenskú sporiteľňu a následne na navrhovateľa. Tento sa nestal záložným veriteľom titulom registrácie štátnym notárstvom pod RIII 359/92, ktorá priamo pôsobila len na pôvodného záložného veriteľa . Zmluvou o postúpení pohľadávok vzhľadom na uvedené nedostatky a nedodržanie postupu podľa § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemohli prejsť na navrhovateľa práva záložného veriteľa vyplývajúce zo Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam č. 292. Teda navrhovateľom predložené listinné dôkazy nepotvrdili jeho postavenie záložného veriteľa, neosvedčili existenciu právneho vzťahu medzi ním a odporcami, vyplývajúceho z tejto zmluvy. Navrhovateľ nepreukázal svoju aktívnu legitímáciu , ktorá predstavuje hmotnoprávny vzťah účastníka konania k prejednávanej veci . Dovolanie odôvodnil aj

ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. , lebo konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; rozhodnutie totiž vychádza z neúplného alebo nesprávne zisteného skutkového stavu . Napokon uviedli, že rozhodnutie (zo špecifikovaných dôvodov) spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Navrhovateľ navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podali účastníci konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) , zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchytil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa , ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 od. 3, 4.

Dovoláním odporcov nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nevyslovil ani záväzný právny názor , od ktorého by sa odvolací súd mohol odchyliť a nejde ani o prípad týkajúci sa neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4 . Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie nie je podľa § 238 O. s. p. prípustné.

Vzhľadom na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. , ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s.p. (či už

to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané , je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka , zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania podľa ustanovenia § 237 písm. a/, c/ až g/ O. s. p. neboli namietané a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Z obsahu dovolania vyplýva, že odporcovia namietali vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s ustanovením § 237 písm. b/ O. s. p. (ten, kto v konaní vystupoval nemal spôsobilosť byť účastníkom konania) z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie navrhovateľa, tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) , ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, lebo vychádza z neúplného a nesprávne zisteného skutkového stavu a nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Z odôvodnenia námietky nespôsobilosti navrhovateľa byť účastníkom konania - z dôvodu chýbajúcej aktívnej legitímácie - vyplýva, že odporcovia nerozlišujú medzi vecnou legitímáciou a spôsobilosťou byť účastníkom konania. Vecná legitímácia vyplýva z hmotného práva , má ju ten, kto je podľa hmotného práva nositeľom uplatneného práva a povinnosti. Či je účastník tiež vecne legitimovaným (aktívne či pasívne) , ukáže sa až v konečnom rozhodnutí o veci. Jej nedostatok nespôsobuje zmätočnosť konania podľa § 237 písm. b/ O.s.p., ale vedie k zamietnutiu návrhu na začatie konania. V porovnaní s vecnou legitímáciou spôsobilosť byť účastníkom konania (civilnoprocesnú subjektivitu) má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti , inak ten, komu ju zákon priznáva (§ 19 O. s. p.). Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania , na ktorý musí súd prihliadať v každom štádiu konania a má za následok zastavenie konania (§ 103. § 104 ods. 1 O. s. p.). Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka .) a ako

právnická osoba má spôsobilosť mať práva a povinnosti aj navrhovateľ (akciová spoločnosť zapísaná v obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I oddiel : Sa , vložka č. 2983/B) . Odporcami tvrdená existencia vady uvedenej v § 237 pís. b/ O. s. p. nie je preto daná.

Na námietku odporcov spochybňujúcu úplnosť skutkových záverov, či nedostatočné a nesprávne zistenie skutkového stavu možno uviesť, že podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O. s. p. dôvodom dovolania nemôže byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie nie je ďalším odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 242 ods. 2 písm. a/ O. s. p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) vád. Preto sa dovolaním nemožno domáhať tak revízie skutkových zistení urobených súdmi nižších stupňov, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

Ťažisko dokazovania je totiž pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O. s. p.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení (a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci) nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy , pretože – v porovnaní zo súdom prvého stupňa a odvolacím súdom – nemá možnosť (podľa zásady ústnosti a priamosti) v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, (§ 243a ods. 2 veta druhá O. s. p. – „dokazovanie však nevykonáva“).

Právne posúdenie veci súdom je realizáciou rozhodovacej činnosti a nemôže založiť žiadnu procesnú vadu , ktorá je uvedená v ustanovení § 237 O. s. p.

Právnym posúdením je činnosť súdu , pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis , nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmatečnosť rozhodnutia). Aj za predpokladu, že by tvrdenia dovolateľov boli opodstatnené (dovolací súd

ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľmi vytýkané skutočnosti by mohli mať za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladali by ale prípustnosť dovolania podľa § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne) použil správny právny predpis alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne) správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad v prejednávanej veci nešlo). Keďže dovolanie nie je procesne prípustné, nemohol odvolací súd pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom, ktoré je zhodné s právnym posúdením veci súdom prvého stupňa.

K námietke týkajúcej sa rozporu medzi označením návrhu a výrokom rozhodnutia odvolací súd uvádza, že požiadavku, aby z návrhu na začatie konania bolo zjavné, čoho sa navrhovateľ domáha, nemožno vykladať tak, že navrhovateľ je povinný urobiť doslovný návrh znenia výroku, ktorý súd len prevezme do výroku rozsudku. Ustanovenie § 79 ods. 1 druhá veta O. s. p. navrhovateľovi o. i. ukladá, aby z návrhu na začatie konania bolo zistiteľné, čoho sa navrhovateľ domáha a to v predmetnej veci splnené bolo. Stačí určite a zrozumiteľne označiť spôsob určenia právneho vzťahu, práva a povinnosti, ktorá má byť rozhodnutím súdu uložená odporcovi.

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p. a iné vady konania v zmysle § 237 O. s. p. neboli odvolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporcov v súlade s § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému navrhovateľovi náhradu trov tohto konania odvolací súd nepriznal, pretože nepodal návrh na ich náhradu (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p., § 142 ods. 1 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. októbra 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnost' :

Hrčková Marta